

משפט פלילי חקירות	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה
עד מדינה	תאריך: כ"ה אב התשס"ה, 30 אוגוסט 2005 מספר הנחיה: 4.2201 (50.031)

עד מדינה

1. כללי

סעיף 54א(א) לפקודת הראיות [נוסח משולב] התשל"א-1971 (להלן: **הפקודה**) קובע את הגדרתו של עד מדינה:

"שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה".

ככלל עבריין צריך לבוא על עונשו, ועל כן, הפיכתו של עבריין לעד מדינה תהיה רק במקרים בהם יש להעדיף למען טובת הציבור הבאתו לדין של עבריין אחר - פעולה שהתביעה תתקשה לעשותה בלא שימוש בעד מדינה.

2. השיקולים להפיכתו של שותף לעבירה לעד מדינה

בבוא רשויות אכיפת החוק לשקול, בנסיבות כל מקרה ומקרה, אם יש מקום להעניק לחשוד מעמד של עד מדינה, עליהן לשקול ולאזן, בין השאר, את הנתונים והשיקולים הבאים:

(א) מיצוי אפיקי חקירה אלטרנטיביים טרם חתימת ההסכם - ככלל, יש לשאוף לכך שהסכם עד מדינה ייחתם אך ורק לאחר שרשויות אכיפת החוק מיצו את כל אפיקי החקירה האחרים. אין בהנחיה זו כדי לשלול חתימה על הסכם עד מדינה עם חשוד בשלבים מוקדמים של החקירה, אם לגופו של עניין חתימה כזו מוצדקת בהתחשב במכלול נסיבות העניין (הסכם חיוני, שסביר כי לא ניתן יהיה להגיע אליו בהמשך החקירה, הגנה על חיי אדם ומניעת עבריינות עתידית; ושאר שיקולים הנגזרים מטובת החקירה).

(ב) הראיות הקיימות - עם זאת, במקרים מתאימים ניתן לחתום על הסכם כאמור אף במידה וקיימות ראיות נוספות שיש בהן משום סיכוי סביר להרשעת החשודים או הנאשמים; זאת, כאשר יש עניין להגיש לבית המשפט חומר ראיות מוצק וכאשר יש באותן ראיות נוספות כדי להצביע על מהימנות דבריו של עד המדינה ולסייע להם.

(ג) פוטנציאל הראיות שבידי העד לספק - יש מקום לשקול בחיוב הסכם כאמור ככל שאיכות וכמות המידע והראיות שיש בידי העד לספק - טובות יותר.

(ד) מעמד העד ומרכזיותו - שיקול נוסף נוגע למעמדו של העד - אם בעבירה עצמה ואם בחבורה העבריינית אליה הוא משתייך. ככלל, לא ייחתם הסכם עד מדינה עם העבריין העיקרי בפרשה, או עם ראש הכנופיה העבריינית, מי שהוא בגדר "מנהיג מובהק". עם זאת, אין לשלול חתימת הסכם כאמור עם עבריין מרכזי שאיננו העבריין העיקרי (כך למשל, כאשר מדובר בפיצוח פעילות של ארגון פשיעה). כמו כן ניתן להעניק מעמד של עד מדינה לשותף אשר חלקו אינו נופל מזה של שותפיו כאשר האינטרס הציבורי מצדיק זאת.

הטעם לכך הוא שלעיתים, רק עבריין אשר מעמדו בפרשה או בחבורה העבריינית איננו שולי, יוכל לספק ראיות קבילות ומספיקות למעורבות כל מבצעי העבירה בעבירות המיוחסות להם, או בעבירות הנחקרות.

במקרים חריגים ניתן לשקול הסכם גם עם מבצע עיקרי, ככל שישנם שיקולים מיוחדים המצדיקים זאת, כגון איכות המידע, כמותו, האפשרות לפענח באמצעותו פרשיות חמורות ולהעמיד לדין שורה של עבריינים שהם מבצעים עיקריים, או בהעדר אפשרות להעמיד חשודים בעבירות חמורות לדין ללא חתימת ההסכם. חריגה מעין זו מחייבת אישור פרקליט המדינה או מי מטעמו (בהתאם להוראת סעיף 5 להלן).

(ה) אישיותו של עד המדינה ובחינת אמינותו - עד מדינה על פי הגדרה הינו עבריין וממילא אינו 'טלית שכולה תכלת'. עם זאת, ככלל, יש להימנע מעריכת הסכמי עד מדינה עם דמויות מושחתות בעלי אישיות מפוקפקת ביותר, מחשש שלאור טיבם, בית המשפט לא ייתן בהם אמון גם נוכח קיומן של ראיות מסייעות.

על המשטרה והתביעה לבדוק, ככל הניתן, את אמינות העד ודבריו עובר לחתימת ההסכם, ולשאוף לכך שהסכם עד מדינה ייחתם עם אדם שניתן להסתמך על אמינותו. ככלל, ולמעט חריגים מוצדקים, לא ייחתם הסכם כאמור עם אדם שהורשע בעבר בעבירה שיש בה יסוד של אי אמירת אמת או הטיית משפט כגון עדות שקר או שיבוש הליכי משפט.

(ו) סיוע לעדות עד המדינה - סעיף 54א(ב) לפקודה קובע, כי עדותו של עד מדינה טעונה סיוע, ועל כן לא ייחתם הסכם עם עד מדינה אם לא ניתן להעריך מראש כי ניתן יהיה להעמיד בצד עדותו ראיה שיהיה בה כדי לשמש סיוע.

(ז) חומרת העבירה והאינטרס הציבורי בהוכחתה ובחתימת ההסכם - ככל שהעבירה הנחקרת חמורה יותר וככל שפגיעתה קשה יותר בפרט ובציבור, כן יהא מקום לשקול בחיוב שימוש בעד מדינה להוכחת העבירה וביצועה על ידי שותפיו. ככלל, ולמעט חריגים, לא ייכרת הסכם עד מדינה בעבירות שאינן מסוג פשע (חריג מעין זה ייתכן מקום בו ישנו אינטרס ציבורי מובהק לאכוף את הדין ומתעורר צורך בשימוש בעד מדינה. למשל, במקרים של שחיתות ציבורית הכרוכה בעבירות של מרמה והפרת אמונים).

(ח) ריבוי עדי מדינה בפרשה אחת - ככלל, יש להימנע ככל הניתן מהפיכת יותר מעברייני אחד לעד מדינה באותה פרשה. עם זאת, ייתכנו מקרים בהם שיקולים ראייתיים ואחרים יצדיקו חתימת הסכמים כאמור עם שני עבריינים או יותר באותה פרשייה. בין אותם שיקולים יובאו בחשבון היכולת להוכיח את כל העבירות בעדותו של עד אחד בלבד לעומת הצורך בעדות שני עדים כאמור להשגת אותה מטרה, מורכבות העבירות הנחקרות וחומרתן, מהות הראיות המסייעות הקיימות וריבוי החשודים או הנאשמים בעניינם יכולים עדי המדינה להעיד.

(ט) אבטחת עד המדינה - יש לתת את הדעת לכך שהתקשרותו של העד עם המשטרה מעמידה אותו בסיכון בעולם העברייני וקיימת אפשרות שיהיה מי שיבקש לפגוע בו. אשר על כן, יש לתת את הדעת כבר במהלך המו"מ, לצורך, ליכולת ולמחויבות רשויות אכיפת החוק לאבטח את העד או מי מבני משפחתו.

3. טובת ההנאה

במסגרת המו"מ יש לשקול באופן מידתי, על פי צרכי המשא ומתן, את טיב טובת ההנאה. ראוי לחתור להתניית הסכם עד מדינה בענישה – ולו מינימאלית – על מעשיו. לעניין משך המאסר, יש להביא בחשבון את הסיכונים הצפויים לעד בבית הסוהר ואת העובדה שתנאי מאסרו של עד המדינה צפויים להיות קשים כפועל יוצא מהגדרתו כטעון הגנה (ראו לעניין זה: ע"פ 6148/01 שמואל נבון נ' מדינת ישראל, תק-על 2001(4), 922).

כטובת הנאה, תחשבה בין השאר ההבטחות, ההתחייבויות והתמורות הבאות:

- (א) הבטחה שלא להעמיד לדין בגין העבירות נשוא הפרשה;
- (ב) הבטחה להמיר סעיפי אישום חמורים לחמורים פחות;
- (ג) הבטחה לדרישה מתונה בעונש בתיק נשוא האישום;
- (ד) הבטחה לדרישה מתונה בעונש בתיקים אחרים או לסגירת תיקים אחרים (מן הראוי לערוך בירור מקיף לגבי מצב התיקים האחרים התלויים ועומדים לגבי העד, לרבות קיומם של עונשי מאסר על תנאי, לפרטם בהסכם ולציין לאיזה מהם ההסכם מתייחס).
- (ה) הבטחה להמלצה לחנינה או ניכוי שליש מעונש המאסר. בצד הבטחה כאמור, יובהר מפורשת, כי הכוח בידי רשויות החקירה והתביעה מוגבל להמלצה בלבד וכי הסמכות הסופית בעניינים אלה נתונה לגורמים המוסמכים - שר המשפטים ו/או נשיא המדינה ו/או רשויות שב"ס ו/או ועדת השחרורים - אשר ההמלצה אינה מחייבת אותם. כמו כן יש להבהיר כי המלצה לגבי אסיר מותנית בהתנהגות טובה ובהערכת מסוכנותו במועד הרלוונטי וכי העמדה מתגבשת על פי המלצת הגורמים המקצועיים בשב"ס.
- (ו) הבטחה לסיוע ביציאה מן הארץ או תכנית אחרת להגנה על עדים.
- (ז) תמורה כספית כזו או אחרת וכיוצ"ב.

פרקליט המחוז יאשר מתן טובות הנאה בתיאום עם הגורמים המוסמכים לאשר את מתן טובות ההנאה הקונקרטיות הלכה למעשה. שקילת מתן טובות הנאה בלתי מקובלת/חריגה, תובא לאישור מוקדם של פרקליט המדינה (ראו סעיף 5 להלן).

טובות ההנאה שינתנו לעד הן פועל יוצא של נסיבות כל מקרה ומקרה. יחד עם זאת, יש ליצור דפוס מקובל על מנת להבטיח התנהלות שוויונית של הרשות ושמירה על סטנדרטיזציה בהסכמים עם עדי מדינה, ככל הניתן. (לצורך כך ייערך דיווח תקופתי על הסכמי עד מדינה שיימסר לפרקליט בכיר בפרקליטות המדינה אשר ירכז את הנתונים ויפיק מהם דין וחשבון לעיונם של פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה).

4. נוסח ההסכם

בהסכם יפורטו המקום, המועד והשעה בהם נחתם ההסכם. כן יפורטו פרטי החשוד המיועד להיות עד מדינה והפרשה בעניינה הוא מתעתד לשמש כעד מדינה.

בין השאר, יכלול הסכם עד המדינה את הפרטים הבאים:

- (א) התחייבות העד למסור את כל הידוע לו בפרשה בהודאות אמת מלאות ומפורטות, ולגרום למסירת כל מידע, ראיה או מסמך רלוונטי שברשותו או שבכוחו להשיג, וכן להעיד עדות אמת כאמור לאורך כל ההליך החקירתי והמשפטי;
- (ב) התחייבות העד לשתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק ככל שיידרש ממנו (לרבות בדיקת פוליגרף, ביצוע שחזורים, הקלטות, עימותים וכיוצ"ב; דרישה לשיתוף פעולה בפעילות חקירתית אקטיבית תתבקש במקרים מתאימים, למשל כאשר ההסכם נחתם עם עבריין מרכזי);
- (ג) הצהרת העד על מעמדו המדויק בעבירות לגביהן נכרת ההסכם;
- (ד) גילוי מלא של העד בכל הנוגע למעורבותו בעבירות אחרות;
- (ה) פירוט מלא של העבירות שביצע עם שאר המעורבים בעבירות;
- (ו) הסכמת העד לכל אמצעי שיידרש להבטחת שלומו והתייצבותו להליכים המשפטיים;
- (ז) התחייבות העד שלא לעבור עבירות החל מיום חתימת ההסכם עימו ועד לסיום כל ההליכים המשפטיים נגדו ונגד שותפיו לעבירה;
- (ח) התחייבות העד לשמור על חשאיות ההסכם ככל שיידרש ממנו וכן שלא להתראיין לכל כלי תקשורת שהוא, עד לסיומם המלא של ההליכים המשפטיים בעניינו ובעניין שותפיו לעבירה;
- (ט) הסכמת העד כי המדינה תמסור לידי הנאשמים האחרים בפרשה כל פרט הנוגע אליו ולמעשיו בהווה ובעבר ככל שהם מהווים - לדעת הפרקליטות או בית המשפט - חומר חקירה בהליכים בהם נדרשת עדותו;

(י) סוגיית מעצרו ו/או תנאי שחרורו ו/או דרכי משמורתו של עד המדינה במהלך המשפט עד להשלמת התחייבויותיו;

(יא) תניה לפיה העד ו/או מי מטעמו לא יצור קשר במישרין או בעקיפין עם מעורבים בחקירה ובמשפט או מי מטעמם בלא אישור הגורם המוסמך וידווח למשטרה על כל ניסיון ליצור עימו קשר מצד מי מהגורמים המוזכרים לעיל;

(יב) תניה לפיה פרקליט המחוז או פרקליט שהוסמך לכך על ידו הוא שיקבע באופן בלעדי אם עמד העד בתנאי ההסכם - אם לאו;

(יג) מן הראוי לכלול תניה המפרטת את הסעדים העומדים לרשות המדינה במקרה של הפרת ההסכם ע"י עד המדינה וכן הצהרה מטעם העד כי הוא מסכים שבמידה ויפר את ההסכם, יועמד לדין כאשר כל חומר הראיות שהגיע למשטרה יוכל לשמש נגדו/נגד אחרים (ראו להלן: סעיף 47).

(יד) פירוט מלא של טובות ההנאה שקבל או שיקבל העד בקשר עם עדותו;

(טו) תניה לפיה כל שינוי בהסכם שלא נערך בכתב או באישור פרקליט המחוז (או מי שהוסמך לכך על ידו) אינו בר תוקף;

אין להתנות את תוקפו של ההסכם בכך שהראיות שיספק עד המדינה יספיקו להגשת כתב אישום ו/או הרשעה בדין.

טיוטת הסכם עד המדינה תאושר ע"י פרקליט מחוז עובר לגיבוש ההסכם.

יש לדאוג לכך שההסכם יוסבר לעד, שהעד יעיין ביסודיות בהסכם ויאשר בחתימתו כי פרטי ההסכם הוסברו לו, הוא קראם, הבינם והם מקובלים עליו. ככל שהעד אינו שולט בשפה העברית, יתורגם ההסכם לשפת העד על ידי גורם מוסמך מטעם המדינה.

5. הסמכות לחתום על הסכם עד מדינה ולאשרו

ככלל הסדר עד מדינה ייערך בכתב ובאישור פרקליט מחוז. עם זאת, במקרים בהם מבקש פרקליט המחוז לערוך הסכם עד מדינה בנסיבות שיש בהן לדעתו כדי להצדיק חריגה מן ההנחיות, או כאשר החשוד המבקש לעצמו מעמד של עד מדינה מעורב בפשע חמור במיוחד וכן בכל מקרה רגיש אחר, ייועץ פרקליט המחוז בפרקליט המדינה. בתיקים בעלי חשיבות או רגישות גבוהה ובמקרים מתאימים אחרים, יביא פרקליט המדינה את הבקשה לידיעת היועץ המשפטי לממשלה על מנת שיאשרו.

6. ייצוג מועמד להיות עד מדינה/ עד מדינה על ידי עו"ד במעמד חתימת ההסכם

ככלל, יש לחשוד זכות ייצוג במסגרת חתימת הסכם עד מדינה, ויש להציג בפניו זכות זו. מקום שיש מניעה חקירתית לגבי ייצוג כאמור, ניתן יהיה להציג בפני החשוד את הברירה לוותר על הייצוג, להחליפו (ככל שהדבר ניתן) או לוותר על ההסכם.

ככל שנאשם (להבדיל מחשוד) מבקש להיות עד מדינה, יש לבוא עמו בדברים באמצעות בא כוחו. מקום שיש מניעה חקירתית לייצוג כאמור, ניתן יהיה להציג בפני הנאשם את הברירה לוותר על הייצוג, להחליפו (ככל שהדבר ניתן) או לוותר על ההסכם.

7. השתחררות מהסכם עד המדינה

א. ביטול הסכם מטעמי אינטרס ציבורי

ככלל, הסכם בין המדינה לעד מדינה מחייב את הצדדים. על המדינה לעמוד בהסכם ככלל הבטחה מנהלית. במקרה שהעד לא הפר את ההסכם, רשאית התביעה לבטלו רק בנסיבות בהן האינטרס הציבורי מחייב זאת.

ככלל, ככל שהעד שינה מצבו לרעה בפעלו על פי ההסכם, לא תוכל המדינה לחזור בה באופן חד צדדי מן ההסכם, והאינטרס הציבורי ידחה על פי רוב מפני האינטרס של העד כמו גם מפני האינטרס הגלום בעמידת הרשות בהבטחותיה.

ב. ביטול ההסכם בעקבות הפרתו ע"י עד המדינה

הפרת ההסכם ע"י העד עשויה במקרה מתאים להצדיק את ביטולו ע"י המדינה, או להצדיק דרישה מטעם המדינה לשינוי ההסכם. לעניין זה יש להבחין בין מקרה בו הפרת ההסכם מסכלת את תכליתו (למשל, כאשר עד המדינה אינו ממלא אחר התחייבותו להעיד נגד שותפיו, מוסר הודעה או עדות כוזבת או שונה באופן מהותי מגרסה קודמת שמסר במסגרת התחייבותו להעיד אמת) שאז, ככלל, קיים אינטרס ציבורי בביטול ההסכם, ובין הפרה של התחייבות אחרת שנכללה בהסכם, כגון התחייבות שלא לבצע עבירות במהלך המשפט. במקרה השני יש לאזן את האינטרס הציבורי בהעמדת עד המדינה לדין אל מול האינטרס הציבורי הגלום בהמשך קיום ההסכם. לענין זה יובאו בחשבון, בין היתר, מידת קיום ההסכם ע"י עד המדינה עד מועד ההפרה, תרומתו לגיבוש כתבי אישום כנגד שאר המעורבים והוכחת העובדות במשפט וכיוצ"ב.

המבחן להפרת העד את התחייבותו כלפי המדינה הינו מבחן איכותי. כך למשל, הפרה שיש בה כדי לערער את אמינותו של העד בעיני בית המשפט, תחשב הפרה מהותית, שיש בה כדי לשחרר את המדינה מחובתה לעמוד בהתחייבותה בהסכם (ראו לעניין זה: בבג"צ 8695/03 יחיא בן עדנאן תורק, דינים עליון, כרך סו, 58).

ג. שימוע טרם החלטה על ביטול הסכם עד מדינה

סברה המדינה, כי יש הצדקה לביטול ההסכם, תודיע לעד המדינה, בכתב, כי היא שוקלת לעשות כן, תוך פירוט הנימוקים לכך, ותאפשר לו להעלות טענותיו בנדון. החלטה סופית בגורל ההסכם תתקבל רק לאחר שקילת טענות עד המדינה בנדון. ככלל, השימוע ייערך ע"י פרקליט המחוז וטענות עד המדינה יישמעו באמצעות בא כוחו; בהעדר ייצוג לעד המדינה, ייערך השימוע בכתב.

8. חתימת הסכם עד מדינה כתחבולה בחקירה

לא ייחתם הסכם (ולא ינוהל מו"מ לקראת חתימת הסכם) שתכליתו שונה מהאמור בהסכם בכל מובן שהוא, לרבות כאמצעי תחבולה שנועד לחלץ הודיה, אם מפי העד ואם מפי חשודים אחרים (ראו לעניין זה: ע"פ 377/67 מדינת ישראל נ' דוד בן הרוש, פ"ד כג(1), 197 וכן 746/80 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(2) 453).

9. השלכת מידת העונש שהושת על עד המדינה לגבי ענישת הנאשמים האחרים בפרשה

ככלל, העונש עליו הסכימה המדינה עם עד המדינה לא אמור לשמש אמת מידה כובלת לקביעת עונשיהם של שאר השותפים באותה עבירה (ראו לעניין זה: דנ"פ 1109/02 מרדכי שושני ואח' נ' מדינת ישראל, תקי-על' 2002(1), 410, 411). השוני בענישה אינו יכול, ככלל, לבסס טענת אפליה שכן מדובר בהשוואת מין בשאינו מינו. אל מול טענת אפליה בענישה יש להדגיש בפני בית המשפט שבמקרים רבים, הסדר עד המדינה פוטר אותו מהעמדה לדין, וברי כי פטור מוחלט מאחריות פלילית אינו יכול לשמש בסיס להשוואה עונשית.

10. שימוש באמרות עד המדינה לאחר ביטול ההסכם עקב הפרה

בוטל הסכם עד מדינה עקב הפרה על פי האמור בהנחיות אלה, רשאית המדינה, על דרך הכלל, לעשות שימוש בחומר הראיות, שמסר העד במסגרת מו"מ לקראת הסכם עד המדינה ולאחריו, בהליך הפלילי נגדו או נגד אחרים. עם זאת, מן הראוי לתת לענין זה ביטוי מפורש במסגרת הסכם עד המדינה כאמור לעיל בסוף סעיף 4.

11. העמדת עד המדינה לדין בעקבות הפרת ההסכם

אין חובה להעמיד לדין עד מדינה שהפר את ההסכם עימו, אם בנוגע לעבירות בגינן נכרת עימו הסכם ואם בנוגע לעבירות אחרות. המדינה תשקול את נסיבות ההפרה, עוצמתה, טיבה ומכלול נסיבות העניין (לעניין זה ראו: בג"ץ 9080/01 שבתאי שאלון נ' היועץ המשפטי לממשלה, תק-על 2001(4), 880).

12. ממצאי מו"מ לקראת חתימה על הסכם עד מדינה**א. הסכם עד מדינה כ"חומר חקירה"**

יש לתעד משא ומתן עם המועמד להיות עד מדינה לקראת כריתת הסכם. על תיעוד זה, כמו גם על נוסח ההסכם, יחולו הוראות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982, לפי הענין.

ב. שימוש באמרות עד מדינה

ככלל, מו"מ להסדר טיעון מתבסס על אמון הדדי. על בסיס אמון זה מוכנות הרשויות בתמורה לקבלת המידע מן הנחקר החשוד בביצוע העבירה, להימנע מלעשות שימוש נגדו במידע שמסר, גם אם המו"מ לא השתכלל לכלל הסכם כלל זה מתבקש, לא רק כדי לאפשר למדינה להוכיח באמצעות אותו עד את אשמתו של אחר, אלא גם מחמת חובת ההגינות כלפי אדם שמסר מידע על אחר במסגרת משא ומתן, אשר ראוי לצפות לכך שלא ישתמשו נגדו בדברים שאמר ושלא היה אומר אלמלא ציפייתו ל"חיסיון" (לעניין זה ראו: ע"פ 5825/97 עובדיה שלום נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2), 933, וכן ע"פ 6366/98 ביסאן סולטאן נ' מדינת ישראל, תק-על 99(3), 98).

ואולם, יש להבחין בין מצב בו הנחקר יוזם קיומו של מו"מ לחתימה על הסכם עד מדינה – שאז יש לראות ביוזמתו משום נטילת סיכון שהדברים ישמשו נגדו, ובין מצב בו הרשות היא היוזמת את המו"מ, שאז ככלל, נוצרת מניעה לעשות שימוש באמרות שנמסרו כפועל יוצא מיוזמת הרשות. אבחנה זו איננה מוחלטת שכן יכול שתהייה נסיבות בהן למרות שהנחקר הוא שנקט יוזמה, עדיין יתכן שבהמשך הדרך, במהלך המשא ומתן, ניתנו לו הבטחות שיצרו מניעה לגבי השימוש בחלק מאמרותיו (לעניין זה ראו: ע"פ 5825/97 הנ"ל בעמ' 950-949, וכן ע"פ 175/80 סמילה נ' מדינת ישראל, פד"י ל"ה(3), 21).

כאשר הנחקר משקר או משתמש במסגרת המו"מ כתחבולה על מנת לזכות מן ההפקר בטובות הנאה או למטרות פסולות אחרות, אזי הדברים שנאמרו במסגרת משא ומתן זה אינם ראויים לחיסיון, ואין נפקא מינה אם התגבשו הדברים לכדי הסכם אם לאו (ע"פ 5825/97 הנ"ל).

13. החשת ההליכים המשפטיים

עקב הסיטואציה הרגישה במיוחד בה נתון עד המדינה עובר למסירת עדותו, והחשש להפעלת לחצים עליו בין במישרין ובין בעקיפין, על התביעה לפעול להחשת שמיעת עדותו ככל הניתן ובכך לקדם את ביצוע ההסכם עם העד.